

עין משפט
גזר מצוה

נה:

[לעיל] **במאן** דאמר אין בחומשו. ולמ"ד אין זו קשה וכן נמי איתותב לעיל: **ובי** עשו דבריהם בשל תורה. אע"ג דבכמה מקומות^א עשו אפי' יותר משל תורה היינו היכא דשייך לקנוס כדי לעשות סייג אצל הכא אפילו בתרומת מעשר ודאי לא הוה שייך למקנס חומש אם לא שאמרה תורה ולכן לא היה לקנוס בשל דמאי ומשני דה"י עשו הולד ממזר אע"פ שאין סבירא אלא משום דבשעת איש הולד ממזר:

ורא אמר בפני נכתב ונחתם. נכתב לא נקט אלא משום רבנן דלר"מ אין כריך לומר נכתב (ט) דא"ר יהודה^ב אומר היה ר"מ אפי' נמאז בנאשפה כשר:

וחכמים אומרים אין הו"ד במזור. מדלא קאמרי רבנן לא תנא דעדיפא טפי מכלל דסבירא לכו דתנא אע"ג דאין הולד ממזר: **ביצד** יעשה. פירוש לרבנן כיצד יעשה אם נישת שלא ינטרן להוציא אי נמי לר"מ כיצד יעשה קודם שניסת ולא ינטרן גט אחר אצל אחר שניסת אין נראה לר"מ שיהיה שום תקנה:

ימלכו הימנה. וא"ת ויאמר בפני נכתב ונחתם בעודנו צידה וכי תימא כריך לומר קודם נתינה האמר בפרק קמא דגיטין (דף ה. וס) כגון שנתנו לה ולא הספיק לומר עד שנתחנש ויש לומר דכריך לומר אחר נתינה מיד שנתגרשה בעולם עסקוקים נאותו ענין:

בסוף ע"י נחשת. וא"ת כיון דתנא דמחללים כסף על כסף אע"ג דאסור בודאי אפילו מדוחק כ"ש כסף על נחשת דשרי דאפי' בודאי מדוחק שרי כדאמר בסמוך וי"ל אידי דתנא נחשת על פירות דפליגי בה רבי מאיר ורבנן תנא נמי כסף על נחשת דהוי נמי טבעא אפירא: **ויחזור** ויפדה. פרש"י כן כריך לעשות דבעינן וזרת הכסף בידך וחכמים אומרים אם ירצה יעלה הפירות עצמן ופריך בדודאי אסור כסף על נחשת שלא מדוחק והכא גבי דמאי שרי וקשה לפירשו דמכמה מקומות ה"מ לאתויי

דמאינו דמאי קל מודאי דצמסכת דמאי (פ"א מ"ב) תנן הדמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ובמתני' תנן נמי מעשר שני מוסיף חומש ולא קמני של דמאי כדקמני גבי האוכל תרומת מעשר ועל חנם הביא מתני' דדמאי ודמעשר שני ותו מדקאמר מדוחק אין שלא מדוחק לא משמע דשאר המשנה איתא ליה שפיר והלא עדיפא ה"מ למפרך דכסף על כסף אסור בודאי אפי' מדוחק מדלא מתנה על אחד מן הסלעין ובדמאי שרי ותו מה שפירש דלפדות הפירות עדיף מלעלות אפכא משמע בכמה דוכתי בפ"ג דמעשר שני (מ"י) גבי לקוח בכסף מעשר שני שנטמא כו' אמר להם לא אם אמרתם כו' תאמר בלקוח שאינו נפדה טהור ברחוק מקום אלמא לקוח כריך להעלותו וכן בכמה דוכתי לכן נראה לפרש דלר"מ אם ירצה

יחזור ויפדה הפירות וחכ"א דכריך להעלותו ופריך אמאי דשני שמואל דר"מ מחמיר בדמאי יותר מחכמים והכא מיקל טפי מחכמים אצל הא לא קשיא ליה אמאי מוסיף חומש בתרומת מעשר של דמאי כודאי ובפדיון לא מחמיר דדוקא באכילה שעושה עבירה מחמיר בדמאי כמו בודאי אצל בפדיון שאינו עושה עבירה לא החמירו והוצרך להציא מתניתין דמחללין כסף על נחשת מדוחק דלא חימא כמו כן מיקל ר"מ בודאי וא"כ משוה הוא דמאי לודאי כמו בתרומת מעשר לכך מיייתי דגבי ודאי אין מחללין כסף על נחשת שלא מדוחק וא"כ קשה דהא מיקל בדמאי לגבי ודאי יותר מחכמים ואב"י ס"ל בסמוך דשמא ר"מ מחמיר גבי מיתה בדמאי יותר מחכמים וגבי לאו לא מחמיר כמו בודאי ורבנן אע"ג דמחמיר גבי לאו גבי מיתה דתרומת מעשר של דמאי אין נראה להם לקנוס חומש כדפ"ל דאפילו בודאי לא היה לקנוס אם לא שזותה תורה ומיהו קשה דגרסינן במשנה במלמיה דר"מ ובלבד שיפדה הפירות וי"ל כן מחללין כסף על כסף אפילו לחזור ולפדות אותו הכסף על דבר אחר וכן נחשת על הפירות דומיא כמו שפירש כסף על כסף ובלבד שיפדה פירוש בלבד שיהא דעתו מתחילה כשחלל נחשת על הפירות לחזור ולפדות הפירות אז מותר אצל אם היה אז דעתו להעלותם וממלך לפדותן כריך להעלותן:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

לרבות פחות כו'. ואת דרש דכל אחין וגמין ריבויין: **אם הווקעו ביום דין לשוה פרוטה.** בין תובע לנתבע: **גומרין אפילו בפחות.** אם חזר השני ותבעו פחות משוה פרוטה קודם שעמדו ב"ד משם מוקקין לו: **בתנאי** האוכל פרומה. בשוגג תרומה גדולה: **ותרומת מעשר.** מעשר מן המעשר:

ותרומת מעשר של דמאי. שהלוקח מעם הארץ כריך להפריש מספק. אצל תרומה גדולה של דמאי ליכא דלא חייבזהו חכמים להפריש כדאמר^א בסוטה (דף מה.) לפי ששלח בכל גבול ארץ ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלמא זהירין היו בה: **מוסיף חומש.**

דכל הני איקרו תרומה בתרומת מעשר כתיב (במדבר יח) והתרומת ממנו תרומת ה' בתלה כתיב (שם טו) חלה תרימו תרומה בבכורים כתיב (דברים יב) ותרומת ידך ואמר מר אלו בכורים (מכות ד' ה.) וכל הני חד נינהו דמשם אחד הן באין: **נטע רבעי.** מוסיף חומש בפדיונו דפדיון נטע רבעי קדש קדש גמר ממעשר צפ' שני דקדושין (דף נד:) גבי נטע רבעי כתיב קדש הלולים^א וגבי מעשר כתיב כל מעשר הארץ מורע הארץ וגו'^ב והני תרי נמי חד חשיב להו דמחד קרא נפקי דחומש בנטע רבעי לא כתיב אלא ממעשר יליף: **שלו.** דוקא נקט שאם חילל של אחרים אין מוסיף חומש איש ממעשרו כתיב (ויקרא טו): **הקדשו.** ולא של אחרים. המקדיש כתיב: **הנהיג.** בשוגג דחייב קרבן מעילה וחומש: **גב' קשיא** ליה לר"א. משנתינו היתה קשה לר"א בן פדת: **עשו חכמים חיווק.** להוסיף על תרומת מעשר של דמאי חומש שאין הפרשתו אלא מדצריהם: **המציא גט ממדינת הים.** לאשה שעשאו בעלה שלח להוליכו לגרש הצריכוהו לומר בפני נכתב ונחתם והתס"י מפרש לפי שאין בקיאינן לשמה ס' ואין עדים מצויין לקיימו: **יוציא** מי שנשאה על ידי גט זה: **מחללין אותו.** גבי מעשר שני של דמאי קמני לה: **נחושם על הפירות.** ואפי' חוץ לירושלים: **ויחזור ויפדה אם**

הפירות. ויעלה הכסף לירושלים דכתיב (דברים יד) וזרת הכסף: **וחכ"א יעלו פירות ויאכלו בירושלים.** ולא הזקיקוהו לכך לחזור ולחללן ואם רוצה מעלה הפירות עצמן דהקילו בו: **ומי מחללין כו'.** מסקנא דתויבתא דאומיב רב ששת היא והכי קאמר שמענו לר"מ דמיקל בפדיון דמאי לחללו כסף על כסף כסף על נחושת ובמעשר ודאי מי מחללינן כי האי גוונא אפילו כסף על נחושת דדמי לפדיון והתנן כו': **שנעשרצו.** ורוצה ליהנות בשל חולין: **מציא בסלע מעות.** נחושת. מציא בדמי סלע ואומר כל מקום כו' נמאזו שתייהן חולין והמעות מעשר: **ובורר אם היפה שבהן.** ומחלל עליה המעות הללו ותהא היא מעשר והמעות והסלע השני חולין כדבאשונה: מפני

יחזור ויפדה הפירות וחכ"א דכריך להעלותו ופריך אמאי דשני שמואל דר"מ מחמיר בדמאי יותר מחכמים והכא מיקל טפי מחכמים אצל הא לא קשיא ליה אמאי מוסיף חומש בתרומת מעשר של דמאי כודאי ובפדיון לא מחמיר דדוקא באכילה שעושה עבירה מחמיר בדמאי כמו בודאי אצל בפדיון שאינו עושה עבירה לא החמירו והוצרך להציא מתניתין דמחללין כסף על נחשת מדוחק דלא חימא כמו כן מיקל ר"מ בודאי וא"כ משוה הוא דמאי לודאי כמו בתרומת מעשר לכך מיייתי דגבי ודאי אין מחללין כסף על נחשת שלא מדוחק וא"כ קשה דהא מיקל בדמאי לגבי ודאי יותר מחכמים ואב"י ס"ל בסמוך דשמא ר"מ מחמיר גבי מיתה בדמאי יותר מחכמים וגבי לאו לא מחמיר כמו בודאי ורבנן אע"ג דמחמיר גבי לאו גבי מיתה דתרומת מעשר של דמאי אין נראה להם לקנוס חומש כדפ"ל דאפילו בודאי לא היה לקנוס אם לא שזותה תורה ומיהו קשה דגרסינן במשנה במלמיה דר"מ ובלבד שיפדה הפירות וי"ל כן מחללין כסף על כסף אפילו לחזור ולפדות אותו הכסף על דבר אחר וכן נחשת על הפירות דומיא כמו שפירש כסף על כסף ובלבד שיפדה פירוש בלבד שיהא דעתו מתחילה כשחלל נחשת על הפירות לחזור ולפדות הפירות אז מותר אצל אם היה אז דעתו להעלותם וממלך לפדותן כריך להעלותן:

לא

מסורת הש"ס

(א) מעילה ית. ט (ב"ק קג).
(ג) [עירובין עו. ושי"ג].
(ד) גיטין ה: פה. (ה) [שם].
(ו) דמאי פ"א [מ"ב] ע"י מו"ט שם.
(ז) מעשר שני פ"ב [מ"ו].
(ח) [ויקרא יט].
(ט) [ויקרא כו].
(י) [גיטין ב:].
(יא) דף ואין וי"ו מחלקת כמו אז אין כי תרי טעמי ינהו. רש"ל ט [כטובות פג:].
(ט) [דל"ר נחמן כ"ג].
(ז) [כטובות פה. גיטין ג: כה. כו:].

מוסף רש"י

יוציא. מי שנשאה בגט זה (גיטין ה). משום דלא אמר לה כו' יוציא. בתמיה והא גט כשר הוא וצפוי נכתב ומשום דלא אמר היו ולד ממזר (שם).